Ενημερωτικό Σημείωμα Πολιτικής

Δεκέμβριος 2020

Η ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΒΕΛΤΙΩΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΑΣΩΝ

Για να επιτύχει η ΕΕ τους περιβαλλοντικούς, κλιματικούς και οικονομικούς της στόχους, τα ευρωπαϊκά δάση πρέπει να βελτιωθούν, ποιοτικά και ποσοτικά.

Πρόσκληση για δράση!

Hojka Kraigher
SFI

Aleš Poljanec
SFS

Robert Mavsar
EFI

Miha Humar
University of Ljubljana

Michele Bozzano
EUFORGEN

F. A. Aravanopoulos
AUTH

Barbara Fussi
AWG

Στις αρχές του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τη νέα Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με χρονικό ορίζοντα το 2030, ως αναπόσπαστο τμήμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία αναγνωρίζει ότι η οικονομία βασίζεται σε ένα ακμάζον περιβάλλον και στην προστασία της φύσης. Σε αυτό το πλαίσιο, τα υγιή δάση αποτελούν το κλειδί για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας και την παροχή πολλαπλών αγαθών και υπηρεσιών στις οποίες βασιζόμαστε.

Ακόμα πιο σημαντική, είναι η ικανότητα των δασών να συνεισφέρουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Από την άλλη πλευρά, τα δάση υπόκεινται σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, ορισμένοι από τους οποίους οφείλονται στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και σε άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες. Οι περιπτώσεις παρατεταμένης ξηρασίας, τα επιβλαβή έντομα και οι ασθένειες, οι δασικές πυρκαγιές, η αποψίλωση, οι μονοκαλλιέργειες καθώς και η έλλειψη γενετικής ποικιλότητας αποτελούν πρόκληση για την αντοχή και την ανθεκτικότητα των δασών.

Το μεταβαλλόμενο κλίμα επηρεάζει επίσης τις ιδιότητες του ξύλου, με επακόλουθες επιπτώσεις στη χρηστικότητά του από τη βιομηχανία. Επιπλέον, λόγω της κλιματικής αλλαγής, αναδύονται νέοι οργανισμοί που καταστρέφουν το ξύλο, μειώνοντας την ανθεκτικότητα των ξύλινων κτιρίων και των λοιπών ξύλινων κατασκευών.

Η βιοποικιλότητα και το βασικό συστατικό της η γενετική ποικιλότητα, μπορούν να συνεισφέρουν στην άμβλυνση ορισμένων αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής για τα δάση και τα δασικά προϊόντα. Παρά το γεγονός ότι η βιοποικιλότητα είναι ζωτικής σημασίας για την προσαρμοστικότητα των δασών στην κλιματική αλλαγή, τα επίπεδα της μεταβολής της γενετικής ποικιλότητας των δασών παραμένουν άγνωστα.

Το ευρωπαϊκό έργο LIFEGENMON που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα LIFE-Περιβάλλον (2014 - 2020) αντιμετώπισε αυτή την έλλειψη γνώσεων, μέσω εφαρμοσμένης έρευνας στα σλοβενικά, γερμανικά και ελληνικά δάση. Οι κύριοι στόχοι του έργου ήταν η ανάπτυξη και η εφαρμογή ενός συστήματος για τη Γενετική Παρακολούθηση των Δασών. Μετά την επίτευξη των στόχων του, τα βασικά ευρήματα και οι προτάσεις προς εφαρμογή, παρουσιάστηκαν στο τελικό Συνέδριο του έργου LIFEGENMON «Δασολογική Επιστήμη για Μελλοντικά Δάση: Γενετική Παρακολούθηση των Δασών και Βιοποικιλότητα σε Μεταβαλλόμενα Περιβάλλοντα» στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας, τον Σεπτέμβριο του 2020.

Συνέδριο που διοργανώθηκε από:

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Life

AWG Bayerisches Amt für Waldgenetik

cnvos
Centre for Information Service, Co-operation and Development of NGOs

ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI

HELLENIC REPUBLIC
DECENTRALISED ADMINISTRATION OF MACEDONIA AND THRACE

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT AND SPATIAL PLANNING

Προτάσεις:

- **Η αειφορική διαχείριση των δασών**, η οποία περιλαμβάνει δασοπονικές πρακτικές που αυξάνουν τη γενετική ποικιλότητα μακροπρόθεσμα, θα πρέπει να εφαρμόζεται ευρέως προκειμένου να αυξηθεί η ανθεκτικότητα των δασών, να μειωθεί η υποβάθμισή τους και να διασφαλιστεί η ικανότητα τους να παρέχουν αγαθά και οικοσυστημικές υπηρεσίες, σημαντικές για το μετασχηματισμό του τρέχοντος οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης και την κοινωνική ευημερία.
- Η κατανόηση σε βάθος της γενετικής ποικιλότητας των δασών και η μεθοδολογία διαχείρισης των δασικών γενετικών πόρων σε όλους τους τύπους δασών, πρέπει να βελτιωθούν με **πρόσθετη εφαρμοσμένη έρευνα**, προκειμένου να ενισχυθεί αποτελεσματικά η ποικιλότητα και η ανθεκτικότητα των δασών έναντι των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.
- Επιβάλλεται η ενθάρρυνση και υποστήριξη των διαχειριστών και των ιδιοκτητών δασών, με στόχο την **εφαρμογή βιώσιμης διαχείρισης των δασών και τη θέσπιση πρόσθετων μέτρων** για την προσαρμογή των δασών στο μεταβαλλόμενο κλίμα.
- **Συστήνεται η καθιέρωση συστήματος Γενετικής Παρακολούθησης των Δασών** και ο ορισμός φυσικών πληθυσμών ως **Μονάδων Διατήρησης Γενετικών Πόρων** σε όλη την Ευρώπη. Προτείνεται ο κοινός πανευρωπαϊκός σχεδιασμός και ο συντονισμός της επιλογής, της διαχείρισης και της γενετικής παρακολούθησης των εν λόγω επιλεγμένων δασών.
- Προτείνεται η ένταξη της **Γενετικής Παρακολούθησης των Δασών στην κοινοτική και στην εθνική νομοθεσία**, όπως και στη νέα Στρατηγική της ΕΕ για τα Δάση, ως εργαλείο παρακολούθησης, διατήρησης και διαχείρισης της γενετικής ποικιλότητας των ευρωπαϊκών δασών.
- Προτείνεται **η έναρξη ουσιαστικού διαλόγου** μεταξύ των ειδικών επιστημόνων, των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των επαγγελματιών και των διαχειριστών δασών. Ένας τέτοιος διάλογος θα βοηθήσει όλα τα μέρη να κατανοήσουν τα οφέλη της αειφόρου διαχείρισης των δασών και την ανάγκη για μέτρα που αποσκοπούν στην αύξηση της γενετικής ποικιλότητας και στη γενετική παρακολούθηση σε βάθος χρόνου.
- Προτείνεται η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του ευρέως κοινού σχετικά με τη σημασία της γενετικής ποικιλότητας, προκειμένου να επιτευχθεί εκτενής αποδοχή και υποστήριξη για χρονοβόρες και μακροχρόνιες δραστηριότητες όπως είναι η Γενετική Παρακολούθηση των Δασών.

Αυτές οι συστάσεις αναπτύχθηκαν με βάση τα αποτελέσματα του τελικού συνεδρίου LIFEGENMON: «Δασολογική Επιστήμη για Μελλοντικά Δάση: Γενετική παρακολούθηση των δασών και βιοποικιλότητα σε μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα» που διοργανώθηκε στη Λιουμπλιάνα από τις 21 έως τις 25 Σεπτεμβρίου του 2020.

Το συνέδριο υποστηρίζεται από:

Univerza v Ljubljani Biotehniška fakulteta

EUFORGEN

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND FOOD

IUFRO

EU GREEN WEEK

Το έργο LIFEGENMON

Το έργο LIFEGENMON ξεκίνησε το 2014 με στόχο τη δημιουργία, τη δοκιμή και την εφαρμογή ενός συστήματος για τη Γενετική Παρακολούθηση των Δασών. Συντονίζεται από το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών της Σλοβενίας και περιλαμβάνει εταίρους από τη Σλοβενία, τη Γερμανία και την Ελλάδα. Η περιοχή του έργου εκτείνεται από τη Βαυαρία έως το όρος Όλυμπος, με έξι δειγματοληπτικές επιφάνειες γενετικής παρακολούθησης: τρεις για την Δασική Οξιά και τρεις για την Λευκή Ελάτη/Υβριδογενή Ελάτη. Στόχος του έργου είναι η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός συστήματος για τη Γενετική Παρακολούθηση των Δασών.

Ένα σύστημα Γενετικής Παρακολούθησης των Δασών μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορα επίπεδα, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες, τους πόρους και τις συνθήκες σε εθνικό επίπεδο, τους φορείς υλοποίησης, τις Κρατικές Δασικές Υπηρεσίες και τους ιδιοκτήτες δασών. Οι κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή της Γενετικής Παρακολούθησης των Δασών και τα υπόλοιπα αποτελέσματα του έργου LIFEGENMON, είναι διαθέσιμες για το κοινό, στο Εγχειρίδιο Γενετικής Παρακολούθησης Δασών, που κυκλοφόρησε τον Δεκέμβριο του 2020.